

דקתני אין בדבריו האחרונים כלום.^א מיימור הלשון דייק דהוה ליה למימר הרי אלו יכתבו ויתנו אי נמי דייק מדלג תנא אין לריך לנדוקו פעם שניה דהוה משמע שממתינס מיהא עד שישמטה: **ומי אמר רבי יוחנן הרי שנים בוי.** וא"ת השמא דמדמי ליה לאחזו קורדייקוס תקשי ליה מתיני דקתני מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום והכא בשחטו בו שנים ואמר כתבו הרי אלו יכתבו ויתנו י"ל דהא פשיטא דבשעה שאמר כתבו אשתי דעתא צילתא היא ולא דמי לאחזו קורדייקוס אצל קודם שיכתובו ויתן יתחיל ויתקלקל ועל שעת נתינה נראה לו לדמות לאחזו קורדייקוס וקשה לרבי יוחנן לאמר אין כותבין ונותנין עד שישמטה הקשה הרב רבי אלחנן לאמאי פריך לרבי יוחנן לריש לקיש נמי תיקשי דהא טעמא דריש לקיש בלאחזו קורדייקוס משום דסמיה^ב צדיה והכא דאין סמיה צדיה מודה ר"ל דאין כותבין ונותנין דמדמי ליה לטובה ולספרים דלא גרסי ומי אמר רבי יוחנן הכי א"ש דפריך למריוויה אי נמי נקט רבי יוחנן משום דקאמר צדיה אין כותבין^ג:

יא א מ"י פ"ב מהלכות גירושין הלכה טו סמג עשן נ טו"ט ע"ה עימן קפא עתיק ב צה"ג: יב ב ג (מ"י שם ה"ג) טו"ט שם עתיק ח: יג ד ה מ"י שם פ"ג הלכה ז סמג ט טו"ט ע"ה עימן ח הלכה ז סמג ט טו"ט ע"ה עימן יד ו ז ה מ"י פ"ה מה' רולא ושמינת נפש הלכה ז: טו ט י מ"י פ"ב מה' גירושין הלכה טז סמג עשן נ טו"ט ע"ה עימן קפא עתי' ה:

מוסף רש"י

סומקא. כמו (לעיל טו). מרקא. מווג במים הרבה (טו).

מוסף תוספות

א. תמהני, הדין דייק מניה ר"ל מליה, דהא ל"י יוחנן נמי אין בדבריו האחרונים כלום וכו'. ר"ן. ב. מגיד ושחוט. מוס' ה"ל"ט. ג. דאפ"ה כותבין ונותנין הגט, וכל כמה דלא מאית, ארמיה קמייא סמכין, דמדמיין ל"י לישן. מוס' ה"ל"ט. ד. ומשני התם דעתיא צילתא היא, ואפ"י כשהוא הולך ומתקלקל, אלא דכתישואת הוא דאתחלה ביה מחמת קירוב מיתה, אבל קורדייקוס מעיקרא דעתא שגישתא היא. מוס' ה"ל"ט. ה. משום דלא מחסר מעשה, הרגיל שתיששב דעתו מאילו. מוס' ה"ל"ט. ו. דאמר מעדיין עליו. מוס' ה"ל"ט. ז. אבל שמואל אמר דמדיין להשיא את אחותו לאלתר ולא חישיבין שמא תנשא קודם שימות, אלא מעדיין להשיא את אחותו לאלתר, א"כ אמאי אינו גולה. מוס' ה"ל"ט. ח. אע"פ שבבבלוה הרוח, דהא אפי' מצפוני בתוך המים וכתב לפני אי, חייב. מוס' ה"ל"ט. ט. דבבי גלות כתב מלה עליו וימות דמטעם פה שהפיל עליו גרם לו המיתה ולא דבר אחר. אע"פ דבמדבר כתיב מלה איש ומת, לא משמע ל"י דמן הכאה דוקא מת. א"ל, גבי גלות כתיב קראי טובא, ומתורא קא דרשינן. מוס' ה"ל"ט. י. שהובשין אותו ואם ימות יגלה. מוס' ה"ל"ט. יא. והיא הגירסא הנכונה לפי ששישה פעמים דקתני במתני' לאו ג' פעמים של לאו לבד או של הן לבד קאמר אלא ג' הן וג' לאו שתן ששה. כש"כ. יב. דבי רבי ישמעאל דמנתיין דבריק לבדוק בענין הגט כדמפרש בירושלמי. מרבי. יג. כי בעי גלופקרי. מוס' ה"ל"ט. יד. היה לנו לבדוק בדברים אחרים כדי שלא לענן את אשתו דמפטר בדבריקה וז אנן מעשין אותה שלא כד"ן. מוס' ה"ל"ט.

ורמז ואמר כתבו גט לאשתי. כגון שאמרנו לו נכתוב גט לאשתך והרכין צראשו ושמא אין לריך לנדוקו כמו צמתמין משום דאית ציה דעתא צילתא כדאמרין בסמוך: **דתיב דעתא צילתא היא.** לא ידע רבינו ליתא ע"ד מתי יכתבו דעתא צילתא ליכא למימר דצדקוהו צעעת נתינת הגט דאם כן לא הוה פריך מדי לרבי יוחנן ושמא עד שיועד שנטרפה דעתו יחשב דעתא צילתא ונכזי שכיב מרע אומר ר"י לריך לזוהר שלא יתקלקל בין כתיבה לנתינה דאם נתקלקל צינתיים אפילו נתפקה לבסוף אין מועיל אפי' לריש לקיש דהא לא סמיה צדיה ופעמים ששכיב מרע אינו צדעתו ומספקא אי חשבינן ליה כטובה או שמא תונבא צעלמא הוא דנקטיה וינש דמי^א: **ואי סקא דעתך חי הוא אמאי מעדיין בוי.** דסקלקל דעתך דמעדיין עליו שכבז מת קאמר מסני חי וסופו למות לאלתר קודם שימירוה צ"ל לנישא: **אלא מעתה יהא גויא ע"י ידו.** לשמואל פריך לכיון דקאמר דמת לאלתר היה לו לגלות ולאו אשניויה דמי הוא וסופו למות פריך דכ"ס אי חשבת ליה כבר מת דקשה טפי דקס"ד דגלות תלי צמת לאלתר ואם לא מת לאלתר אינו גולה דס"ד דצהי תלי דלישא דכתיב גבי גלות ויפל עליו וימות (במדבר לה) משמע ליה לאלתר אע"פ שצמיד חייב אפילו לא מת לאלתר יש חילוק בין מיתה לגלות כדמפלגי בגלות בין דרך ירידה לדרך עליה וצמיד אין שום חלוק ולית ליה השתא הא דפריך צאלו נערוה (כמויות דף לג): ממאי דצמיד וקשה המכה מקטלה ודלמא צבוגג ומאי וקשה מגלות דמשמע דחייב גלות אפילו לא מת לאלתר^ב: **הרוח בלבלתו.** דיוקא בגלות חיישין להני טעמי אצל צמיד לעולם חייב^ג ושמא יש שום דרשא גבי גלות^ד כמו שיש חילוק בין גלות למיתה לענין דרך ירידה ועליה והא דמשמע צאלו נערוה (גס זה שם) כי מוקי וקשה המכה אשוגג^ה דחייב גלות אפי' לא מת לאלתר מיייר צבימא דשישא וכגון דלא פירכס: **בביתא דשישא או דלא פירכס.** מר חשיב צלצול הרוח קירוב מיתה יותר מפרכוס ומר חשיב פרכוס קירוב מיתה יותר מצלצול הרוח ומתרייהו צעו שימות מחמת הרוח ולא מחמת דבר אחר אי נמי מר חשיב פרכוס מחמת רוחא משום דכל אדם לרכי לפרכוס מחמת שחיטה ומר חשיב צלצול רוח מחמת רוחא משום דאחי ממילא אי נמי לא פליגי הני לישני ואינו חייב אלא צבימא דשישא ולא פירכס והש"ס מפרש נפקותא בין הגך טעמי: (שיך לעיל דף טו): **בדרקין אותה שאלש פעמים.** פי' שלש פעמים על לאו ושלש פעמים על הן דהיינו ששה פעמים בין הכל וצגמרא דקאמר וניחוש דלמא שיחיא דלאו לאו נקטיה אי נמי שיחיא דהן הן לאו משום דלא נצעי תריוויהו דמרייהו צענין כדפירשנו אלא כלומר וצד מנהן או צללו או צבן אינו צדעתו ו"ס דל"ג אי נמי^א וצדיקה זו מפרש בירושלמי (פיריקין ה"ב) כ"ל צדקין לאו והן אומרים לו נכתוב גט לאשתך אומר הן לאשתך אומר לאו וצדקין אומר לאו כו': **דבי רבי ישמעאל תנא.** אין נראה לומר דפליגי^ב דצדיקה דמתני' למה לא תועיל אלא דקתני צדיקה עדיפא טפי^ג הדי לכ"א למימר ציה דשיחיא דלאו לאו או דהן הן נקטיה שהיא חכמה גדולה כיון שאינו טועה צין ימות החמה לימות הגשמים אפילו צענין שלשה לאו ושלשה הן סירונין לא צעי: **וניחוש שמא קרירות אחדיה.** ולמה לנו לחשובו כטובה^ד ונאמר שאינו גט וענגן אשתו מנס^ה:
אלא

למטה למטה מן הביצים למעלה למעלה מן הביצים שלא בזמנה תנא בשם שקשה שלא בזמנה כך יפה בזמנה אמר רב פפא זמנה תמוז שלא בזמנה טבת יומי ניסן ויומי תשרי לא מעלו ולא קשו: אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבו אין דבריו האחרונים כלום: אר"ש בן לקיש כותבין ונותנין גט לאלתר ור' יוחנן אמר אין כותבין אלא לכשישתפה מ"ט דר"ל דקתני אין בדבריו האחרונים כלום ור' יוחנן אמר לך אין בדבריו האחרונים כלום דלכי מתציל לא צריך למיהדר אימלוכי ביה ולעולם אין כותבין אלא לכשישתפה במאי קמפלגי ר"ל מדמי ליה לישן ור' יוחנן מדמי ליה לשוטה ור' יוחנן נמי לדימיה לישן ישן לא מחוסר מעשה האי מחוסר מעשה ור"ל נמי נידמיה לישוטה שוטה לא סמיה בידן האי סמיה בידן^א בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא ומי אמר ר' יוחנן הכי^ב והאמר רב יהודה אמר שמואל ישחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו ותניא^ג וראוהו מגויד או צלוב על הצליבה ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו הכי השתא התם דעתא צילתא היא וכחישותא היא דאתחילה ביה הכא דעתא שגישתא היא ומי אמר שמואל הכי והאמר רב יהודה אמר שמואל ישחט בו שנים או רוב שנים וברח מעדיין עליו ואי ס"ד חי הוא אמאי מעדיין עליו האמרי חי הוא וסופו למות אלא מעתה יהא גולה על ידו אלמה תניא ישחט בו שנים או רוב שנים ה"י אינו גולה הא איתמר עלה א"ר הושעיא ויחיישין שמא הרוח בלבלתו אי נמי הוא קירב את מיתתו מאי בינייהו איכא בינייהו דשחמיה בביתא דשישא ופירכס אי נמי דשחמיה^ד בברא ולא פירכס: נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך כו': וליחוש דלמא שיחיא דלאו לאו נקטיה אי נמי שיחיא דהן הן נקטיה א"ר יוסף בר מניומוי אמר רב נחמן דאמרין ליה בסירונין וליחוש דלמא שיחיא דסירונין נקטיה דאמרין ליה חד לאו ותרין הן ותרין לאו וחד הן דבי רבי ישמעאל תנא אומרים לו דברים של ימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה מאי גיהו אילימא^ה גלופקרי וסדיני ליחוש דלמא קורא אחדיה א"ג חמה אחדיה

(א) לעיל טו: (ב) יצמות קכ: (ג) ומוספא רפ"ה, (ד) רש"י צימות קף קפא. גוסם צבדנא, (ה) ס"א גושפקר ונערוך ערך משק גורס גושפקי פי' הן גלופקין, (ו) נדברים כח, (ז) צ"ל שיכתבו ויתנו. רש"י, ולשון רש"י צין נוואה לכתיבה או למתינה, (ח) ונ"ע מוס' כמויות לג: (ט) צ"ל שיכתבו ויתנו. ד"ה דלמא ומוס' יצמות יצמות ומוס' שבעות לה. ד"ה על פי, (ט) פי' צין כל פעם אומרים לו לאשתך ואומר הן, (י) עינת הכי לפת צדפיר והרש"ש מניה שצ"ל דצהי לתא,

גלוין הש"ס

תוס' ד"ה חיישין. ע"י שבעות ד' לד מ"א מוס' ד"ה על פי שנים עדים:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומי אמר וכו' משום דסמיה בידן והיכי דאין סמיה בידן מודה: (ב) ר"ה צדקין וכו' למתן אומר לאו לאשתך אומר לאו לאחתי אומר לאו לאשתך אומר הן לבתך:

לעזי רש"י

קוט"א וק"י טו. מפיל.

פסקי ר"ד

אמר כתבו גט לאשתי ואחזו וכו' ר"ל אמר כותבין ונותנין לאלתר ור' יוחנן אמר אין כותבין אלא לכשישתפה מיט דר"ל דקתני אין דבריו האחרונים כלום ור' יוחנן אמר לך אין בדבריו האחרונים כלום דלכי מתציל לא צריך מיהדר ולאמלוכי ביה ולעולם אין כותבין אלא לכשישתפה במאי קמפלגי ר"ל מדמה ליה לישן ור' יוחנן מדמי ליה לשוטה וק"ל ר"ל ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן: איני והאמר רב יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו הכי השתא התם מעיקרא דעתא צילתא היא וכחישותא היא דאתחלה ביה הכא דעתא שגישתא היא ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים מעדיין עליו [משני] חי הוא וסופו למות: נשתתק בודקין אותו ג' פעמים וניחוש דלמא שיחיא דלאו לאו או דהן הן נקטיה אמר רב נחמן דאמרין ליה בסירונין חד לאו ותרין הן תרי לאו וחד הן דבי ר' ישמעאל תנא אומרים לו דברים של ימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה מאי (ניהו אילימא) גושפקי וסדיני וניחוש דלמא קררה אחדיה או חמה אחדיה אלא בפיר.